

Príloha č. 2

DODATOK č.2

k školskému poriadku

Materskej školy, Mudrochova 930/10, 015 01 Rajec

**K PREVENCII A RIEŠENIU ŠIKANOVANIA
DETI**

školský rok 2024/2025

Platnosť: od 07.02.2025

Vypracovala: Mgr. Zuzana Pekarová

riaditeľka MŠ

Dňa 1.februára 2025 nadobudla účinnosť Smernica č. 1/2025 k prevencii a riešeniu šikanovania detí v školách ktorú vydalo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky. V zmysle tejto Smernice sa ukladá povinnosť riaditeľke školy zapracovať opatrenia školy pri prevencii šikanovania v školskom poriadku a preto sa mení v Článok IV časť 4.4 Podmienky na prevenciu a elimináciu šikanovania detí:

Nové znenie:

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie dieťaťa alebo detí, ktorého zámerom je ublíženie inému dieťaťu alebo deťom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrasovanie. **Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému dieťaťu alebo skupine detí, ktoré sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.** Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Znaky šikanovania

- je cielené na jednotlivca alebo skupinu osôb,
- jeho zámerom je obeť ohroziť, zosmiešniť, ponížiť alebo zastrasiť,
- je opakované alebo dlhodobé, jednorazová akcia je prejavom agresivity, ale väčšinou sa za šikanovanie nepovažuje,
- obeť sa tomuto správaniu nedokáže ubrániť a dlhodobo trpí,
- nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

Za šikanovanie obvykle nepovažujeme jednorazovú hádku alebo bitku približne rovnako fyzicky vybavených súperov, resp. akýkoľvek prejav násilia alebo agresie mimo školy, ktorý nevyplýva zo vzťahov medzi deťmi v škole.

Prejavy šikanovania

- a) *priama forma* - fyzické útoky, urážanie, nadávky, posmech, zosmiešnenie, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzenie vecí, vyhrážanie, zastrasovanie, vydieranie, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírenie nepravdivých informácií
- b) *nepriama forma* - prehliadanie, ignorovanie, zámerné vyčleňovanie z kolektívu alebo nedobrovoľné vystavovanie agresívnym situáciám

Prevencia šikanovania

S prevenciou šikanovania treba začať nielen na školách, v ktorých sa objavuje a kde je potrebné dosiahnuť nápravu, ale hlavne tam, kde sa násilie zatiaľ nevyskytlo.

Rozlišujeme tri druhy prevencie:

- primárna prevencia je orientovaná na deti, u ktorých sa nevyskytli problémy s agresivitou, je zameraná na formovanie hodnôt a pozitívnych medziľudských vzťahov,
- sekundárna prevencia sa zameriava na prácu s deťmi so sklonmi k agresii, s poruchami správania, odstraňovanie príčin, ktoré nevhodné správanie vyvolávajú,

- terciárna prevencia predstavuje komplexnú starostlivosť o vážne narušené deti, účastníkov šikanovania, snaží sa zabrániť jeho opätovnému návratu.

V rámci účinnej prevencie naša materská škola:

1. Vytvára priaznivú klímu.
2. Podporuje vzájomné pozitívne vzťahy medzi deťmi.
3. Volí vhodné výchovné metódy, postupy a ciele, ktoré podporujú sebaúctu detí, empatiu, spoluprácu, efektívnu komunikáciu a riešenie konfliktov nenásilným spôsobom.
4. Spolupráca so školským psychológom pri vytváraní preventívnych aktivít.
5. Pravidelné preventívne pozorovania zamerané na výskyt sociálno – patologických javov.
6. Pri riešení problémov so šikanovaním úzko spolupracuje s odborníkmi príslušného centra poradenstva a prevencie.

Naša materská škola je dlhodobo zameraná na osobnostný prístup dieťaťa, dieťa sa rozvíja vo všetkých oblastiach predovšetkým v oblasti prosociálnej. Naš Školský vzdelávací program zdôrazňuje pokojnú atmosféru v triedach, empatiu, podporu detskej osobnosti, komunikáciu s rodinami detí a odborníkmi, na základe ktorého rozvíjame hodnoty u detí akými sú:

- úcta a tolerancia voči druhému a sebe samému,
- solidarita a spolupatričnosť,
- rešpektovanie individuality a jedinečnosti u každej osobnosti,
- aktívna sebarealizácia v prospech seba a iných.

Tento dôraz zaručuje vytvorenie empatického prostredia ako prevencie proti šikanovaniu a ďalších patologických javov. Profesionalita pedagógov a ich prístupy sú neoddeliteľnou súčasťou preventívneho programu.

Postup pri riešení šikanovania

Vyšetrovanie šikanovania býva veľmi ťažké a náročné. Aby bol boj proti šikanovaniu úspešný, je potrebné doň zapojiť nielen školu, ale aj odborných zamestnancov ako školského psychológa, prípadne podľa potreby aj špeciálneho pedagóga. Nemenej dôležitá je aj spolupráca s centrami poradenstva a prevencie či regionálnym úradom školskej správy alebo s Úradom komisára pre deti. Pri podozrení na šikanovanie je dôležité ihneď upozorniť odborných zamestnancov a spoločne s nimi sa dohodnúť na postupe, ktorý by pomohol odhaliť a usvedčiť agresorov a citlivo pracovať s obeťou.

POSTUP PRI ZISTENÍ ŠIKANOVANIA V MATERSKJ ŠKOLE

Ak k šikanovaniu dochádza v škole, škola musí prijať opatrenia, aby tomuto javu zabránila:

Nikdy nekonfrontujeme šikanovaného s agresorom a dôsledne chránime obeť!

1. Okamžite riešime problém.

2. Bezodkladne dáme najavo nesúhlas s tým, čo sa stalo, odsúdime čin, nie páchatel'a.
3. Každý vážnejší prípad oznámime riaditeľke školy, ktorá zmobilizuje tím v zložení:
 - zástupkyňa riaditeľky školy,
 - učiteľky danej triedy,
 - školský psychológ (ak škola nebude disponovať psychológom, prizve v prípade potreby psychologičku CPaP so sídlom v Rajci alebo Žiliny).
4. Chránime obeť pred ďalším násilím.
5. Individuálne a postupne sa porozprávame v prípade potreby najskôr so všetkými deťmi v triede, ktoré boli svedkami šikanovania. Výpovede si zapisujeme, sumarizujeme dokumentáciu a dôkazy. Keďže ide o deti predškolského veku, tento krok citlivo zvažujeme, resp. vedieme aktivitu usmerňovanú psychológom tak, aby sme poukázali na nevhodnosť správania sa medzi deťmi (šikanu) resp. na budovanie pozitívnej klímy, pozitívnych postojov a hodnôt medzi deťmi.
6. Individuálne sa porozprávame s obeťou (povzbudzujeme ju, aby hovorila o svojich pocitoch, a snažíme sa naviesť ju k zvládaniu posmeškov a doberania si inými deťmi, poukazujeme na spôsoby ako vhodne reagovať).
7. Následne zrealizujeme individuálny rozhovor s agresorom alebo agresormi. Využijeme dôkazy, ale bez toho, aby sme prezradili ich zdroj. Dôraz kladieme na vysvetlenie opatrení, ktoré v prípade takého to správania budú nasledovať, upokojujeme ho, a s pomocou hrania rolí mu ukážeme ako zvládať problémové situácie.
8. Individuálne sa porozprávame s rodičmi obeť, získame ich spoluprácu. Individuálne sa porozprávame s rodičmi každého agresora. Pokúsime sa ich získať na riešenie, vhodnou formou ich upozorníme aj na možné kvalifikovanie šikanovania z legislatívneho hľadiska.
9. Zavedieme dôslednú nulovú toleranciu k akýmkoľvek prejavom šikanovania a násilia v školských dokumentoch a v každodennej praxi – u detí i všetkých pedagogických zamestnancov.

Práca s ostatnými deťmi na triede, v ktorej došlo k šikane:

- individuálny prístup k deťom podľa potreby,
- vo výchovno-vzdelávacej činnosti zaradiť aktivity zamerané na intervenciu v spolupráci so psychológom z CPaP,
- zaradiť prosociálne aktivity k budovaniu pozitívnej klímy a pozitívnych postojov a hodnôt.

Spolupráca s rodičmi:

Pomoc rodičom, ktorých deti sú šikanované je veľmi dôležitá. Je potrebné, aby sa medzi rodičom a dieťaťom vytvorila väzba dôvery. Je potrebné, aby rodič vysvetlil dieťaťu, že šikanovanie je zlé a nesmie sa utajovať. Aj napriek dobrému vzťahu medzi rodičom a dieťaťom sa stáva, že dieťa neoznámí, že sa mu v škole deje niečo zlé, či už zo strachu pred pomstou agresora alebo, že bude označený ostatnými deťmi za zradcu.

Postup rodičov pri výskyte šikanovania ich dieťaťa:

1. **Dieťaťu je potrebné poskytnúť predovšetkým pocit istoty a maximálnu podporu.** V prípade že sa dieťa prizná k tomu, že je šikanované je potrebné mu dôverovať. V prípade dlhodobého šikanovania môže dôjsť k vážnemu poškodeniu obeť a dieťa by sa

do školského prostredia malo vrátiť, až keď nadobudne istotu, že sa celá situácia vyriešila.

2. **Rodič by mal navštíviť školu. Rozhovor medzi riaditeľom a triednym učiteľom, poprípade psychológom je v tomto prípade nevyhnutný.** Rodič získava informácie či je škola ochotná riešiť takúto situáciu a či pedagógovia majú odborné skúsenosti s takouto situáciou, ako budú postupovať, ako budú dieťa chrániť a podobne. Z rozhovoru je vyhotovený zápis, z ktorého jednu kópiu poskytne riaditeľka školy zákonnému zástupcovi dieťaťa.
3. **Rodičia šikanovaného i šikanujúceho dieťaťa môžu vyhladať odbornú pomoc** v pedagogicko – psychologických poradniach alebo detských psychiatrických liečebniach.

V obidvoch prípadoch či už sú to rodičia obete dieťaťa alebo agresora je potrebné zabezpečiť súhlas na zachovanie dôvernosti rozhovoru od účastníkov rozhovoru t.z súhlas od odborných zamestnancov, ako aj od samotného pedagóga a zákonného zástupcu dieťaťa.

AKTIVITY V OBLASTI PREVENČIE A ŠIKANOVANIA

Všetky preventívne aktivity a zverejňovanie šikanovania a agresívneho správania musia byť súčasťou celkovej stratégie boja proti šikanovaniu, musia mať zmysel, musia byť naplnené skutočnými činmi a emocionálne tak silné, aby mali dopad na zmenu postoja dieťaťa k šikanovaniu. Základným predpokladom úspechu je to, že zameranie na prevenciu musí byť obsiahnuté v celom výchovno-vzdelávacom procese školy a prijaté všetkými zamestnancami školy.

1. **Vytvorenie pozitívnej, demokratickej klímy materskej školy**, ktorej tvorcami sú: vedenie školy, každý pedagogický zamestnanec, každé dieťa a každý rodič, kde komunikácia je založená na spolupráci, dôvere a spravodlivosti, na konštruktívnom riešení problémov a konfliktov, kde učiteľ má prirodzenú autoritu a každé dieťa vie, že materská škola je tu preto, aby mu pomohla k úspešnému a spokojnému životu, kde pravidlá sú jasné a zrozumiteľné. Je potrebné venovať osobitnú pozornosť deťom z málo podnetného prostredia.
2. **Školský poriadok jasne stanovuje pravidlá správania sa dieťaťa počas pobytu v materskej škole** a zdôrazňuje, že v materskej škole sa netolerujú žiadne prejavy šikanovania a iné formy agresie a intolerancie.
3. **Informovanie rodičov o problematike šikanovania** prostredníctvom:
 - informačného letáka pre rodičov ktorý vydalo Ministerstvo školstva, psychologička z CPaP
 - webovej stránky školy – kde v priečinku školský psychológ sa nachádzajú informácie o prevencii šikanovania v materských školách.
4. **Zvyšovanie informovanosti pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a riešenie šikanovania:**
 - poskytnutie odborných rád a metodickej pomoci školského psychológa triednym učiteľom, ako aj ostatným učiteľom k problematike šikanovania,
 - odovzdávania poznatkov zo školení a seminárov zameraných na šikanovanie.

Je veľmi dôležité u učiteľov zvýšiť zodpovednosť za dôsledný prístup pri odhalení negatívnych prejavov v správaní detí.

4. **Vytvorenie vlastných triednych pravidiel správania sa** - pravidlá sa vytvárajú spolu s deťmi na základe problémov, ktoré sa v danej triede vyskytujú a budú sa s nimi riadiť celý školský rok počas pobytu v materskej škole. Ide o pravidlá správania sa medzi deťmi navzájom, správanie sa k učiteľom ako aj konkrétne vymedzenie situácií ktoré nastanú pri porušení pravidiel.

5. **Aktivity realizované na spoločných besedách so psychológom z CPaP**

- Aktivity zamerané na elimináciu prejavov slovnej agresie detí na predprimárnom stupni vzdelávania (posmievanie, urážky, vyhrážanie, výsmech, nevhodné vtipkovanie, zosmiešňovanie...),
- aktivity zamerané na elimináciu prejavov fyzickej agresie detí na predprimárnom stupni vzdelávania (strkanie, kopanie, ťahanie za vlasy, pichanie ceruzkou, navádzanie iných na bitku...),
- námety na aktivity zamerané na elimináciu inej agresie (privlastňovanie si vecí, časté konflikty medzi deťmi...),
- spoľahlivé aktivity využiteľné pri výučbe emočných a sociálnych zručností detí na predprimárnom stupni vzdelávania (empatia, spolupráca, úcta, láskavosť...)

6. **Spolupráca s CPaP** pri problematike šikanovania.

V Rajci, 07.02.2025

Mgr. Zuzana Pekarová
riaditeľka školy

Prílohy:

1. Smernica č.1/2025 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach vydaná Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, ev.č.:2025/1504:1-A-3320

Prerokované v pedagogickej rade: 06.02.2025

Prerokované v Rade školy: 06.02.2025